

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2024. gada 25. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vide – LESD 191. pants – Rūpnieciskās emisijas – Direktīva 2010/75/ES – Piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole – 1., 3., 8., 11., 12., 14., 18., 21. un 23. pants – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 35. un 37. pants – Iekārtas darbības atļaujas piešķiršanas un pārskatīšanas procedūras – Vides un cilvēku veselības aizsardzības pasākumi – Tiesības uz tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi

Lietā C-626/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa, Itālija) iesniegusi ar 2022. gada 16. septembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 3. oktobrī, tiesvedībā

C. Z. u.c.

pret

Ilva SpA in Amministrazione Straordinaria,

Acciaierie d'Italia Holding SpA,

Acciaierie d'Italia SpA,

piedaloties:

Regione Puglia,

Gruppo di Intervento Giuridico – ODV,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], palātu priekšsēdētāji A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents), A. Prehala [*A. Prechal*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], F. Biltšens [*F. Biltgen*] un N. Pisarra [*N. Piçarra*], tiesneši S. Rodins [*S. Rodin*], L. S. Rosi [*L. S. Rossi*], I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], N. Jēskinens [*N. Jääskinen*], N. Vāls [*N. Wahl*], J. Pasers [*J. Passer*], D. Gracijs [*D. Gratsias*] un M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*],

ģenerālvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

* Tiesvedības valoda – itāļu.

sekretārs: Č. Di Bella [*C. Di Bella*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2023. gada 7. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- C. Z. u.c. vārdā – *A. Amenduni* un *M. Rizzo Striano*, *avvocati*,
- *Ilva SpA in Amministrazione Straordinaria* vārdā – *M. Annoni*, *R. A. Cassano*, *A. Cogoni*, *G. Lombardi*, *M. Merola*, *L.-D. Tassinari Vittone* un *C. Tesauero*, *avvocati*,
- *Acciaierie d'Italia Holding SpA* un *Acciaierie d'Italia SpA* vārdā – *M. Beraldi*, *E. Gardini*, *S. Grassi*, *R. Perini*, *G. C. Rizza*, *G. Scassellati Sforzolini*, *C. Tatozzi*, *G. Tombesi* un *L. Torchia*, *avvocati*,
- *Regione Puglia* vārdā – *A. Bucci* un *R. Lanza*, *avvocate*,
- *Gruppo di Intervento Giuridico – ODV* vārdā – *C. Colapinto* un *F. Colapinto*, *avvocati*,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *M. S. Fiorentino*, *avvocato dello Stato*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *G. Gattinara* un *C. Valero*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2023. gada 14. decembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV 2010, L 334, 17. lpp.; un labojums – OV 2012, L 158, 25. lpp.).
- 2 Šis lūgums iesniegts saistībā ar tiesvedību starp C. Z. u.c., Taranto (Itālija) pašvaldības un kaimiņu pašvaldību iedzīvotājiem, no vienas puses, un *Ilva SpA in Amministrazione Straordinaria* (turpmāk tekstā – “*Ilva*”), sabiedrību, kurai pieder tērauda rūpnīca šajā pašvaldībā (turpmāk tekstā – “rūpnīca *Ilva*”), *Acciaierie d'Italia Holding SpA* un *Acciaierie d'Italia SpA*, no otras puses, par šīs rūpnīcas darbības radīto piesārņojumu un no tā izrietošo kaitējumu cilvēku veselībai.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 No Direktīvas 2010/75 1. apsvēruma izriet, ka ar to pārstrādātas septiņas direktīvas, tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/1/EK (2008. gada 15. janvāris) par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (OV 2008, L 24, 8. lpp.), ar kuru kodificēta Padomes Direktīva 96/61/EK (1996. gada 24. septembris) par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (OV 1996, L 257, 26. lpp.).
- 4 Direktīvas 2010/75 2., 12., 15., 27., 29., 43. un 45. apsvērumā ir noteikts:
- “(2) Lai novērstu, samazinātu un iespējami likvidētu piesārņojumu, ko rada rūpnieciskās darbības, atbilstīgi principam “maksā piesārņotājs” un saskaņā ar piesārņojuma novēršanas principu jāizveido vispārēja sistēma galveno rūpniecisko darbību kontrolei, piešķirot prioritāti vietējai intervencei, nodrošinot pārdomātu dabas resursu pārvaldību un vajadzības gadījumā ņemot vērā rūpnieciskās darbības vietas sociāli ekonomisko situāciju un specifiskas vietējās īpašības.
- [..]
- (12) Atļaujā būtu jāietver visi pasākumi, kas vajadzīgi, lai sasniegtu augstu vides aizsardzības līmeni kopumā un lai nodrošinātu, ka iekārta darbojas saskaņā ar vispārējiem principiem, kuri attiecas uz operatora pamatpienākumiem. Atļaujā būtu jāietver arī piesārņotājvielu emisiju robežvērtības vai līdzvērtīgi rādītāji vai tehniskie pasākumi, attiecīgas prasības augsnes un gruntsūdeņu aizsardzībai, un monitoringa prasības. Atļaujas nosacījumi būtu jāparedz, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem [(LPTP)].
- [..]
- (15) Svarīgi nodrošināt pietiekamu elastību kompetentām iestādēm, lai tās varētu noteikt tādas emisiju robežvērtības, ar ko parastos ekspluatācijas apstākļos nodrošina, ka emisijas nepārsniedz emisijas līmeni, kas saistīts ar [LPTP]. [..] Atļaujās norādīto emisiju robežvērtību rezultātā emisiju līmeņi ir zemāki par šīm emisiju robežvērtībām.
- [..]
- (27) [..] Attiecīgās sabiedrības pārstāvjiem būtu jānodrošina tiesas pieejamība, lai palīdzētu aizsargāt personu tiesības dzīvot veselībai un labklājībai piemērotā vidē.
- [..]
- (29) Lielas sadedzināšanas iekārtas būtiski palielina piesārņotājvielu emisiju apjomu gaisā, kas ievērojami ietekmē cilvēku veselību un vidi. [..]
- [..]

(43) Lai nodrošinātu pietiekami ilgu laiku pašreizējo iekārtu tehniskai pielāgošanai šīs direktīvas jaunajām prasībām, minētajām iekārtām būtu jāpiemēro dažas jaunās prasības pēc noteikta laikposma, sākot no šīs direktīvas stāšanās spēkā. Ir vajadzīgs pietiekami ilgs laiks, lai sadedzināšanas iekārtās ieviestu vajadzīgos emisiju samazināšanas pasākumus, lai ievērotu V pielikumā noteiktās emisiju robežvērtības.

[..]

(45) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un ievēroti principi, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Jo īpaši šajā direktīvā ir uzsvērtā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 37. panta piemērošana.”

5 Šīs direktīvas 1. pantā “Priekšmets” ir noteikts:

“Šajā direktīvā izklāstīti noteikumi par tāda piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli, ko rada rūpnieciskās darbības.

Tajā arī ietverti noteikumi, kas paredzēti, lai novērstu vai – gadījumos, kad novēršana nav iespējama – samazinātu emisijas gaisā, ūdenī un zemē, kā arī novērstu atkritumu rašanos, lai sasniegtu augstu vides aizsardzības līmeni kopumā.”

6 Minētās direktīvas 3. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā direktīvā izmanto šādas definīcijas:

[..]

2. “piesārņojums” ir cilvēka darbības izraisīta vielu, vibrācijas, siltuma vai trokšņa tieša vai netieša novadīšana gaisā, ūdenī vai zemē, kam var būt kaitīga ietekme uz cilvēka veselību vai vides kvalitāti, kas var radīt kaitējumu īpašumam vai sabojāt vai traucēt vides pievilcību un citus likumīgus vides izmantošanas veidus;

3. “iekārta” ir stacionāra tehniska vienība, kurā tiek veikta viena vai vairākas darbības, kas uzskaitītas I pielikumā vai VII pielikuma 1. daļā, kā arī visas citas darbības, kuras veic tajā pašā teritorijā un kuras ir tieši tehniski saistītas ar minētajos pielikumos uzskaitītajām darbībām un kurām varētu būt ietekme uz emisijām un piesārņojumu;

[..]

5. “emisiju robežvērtības” ir masa, kas izteikta ar dažiem īpašiem parametriem, koncentrācija un/vai emisijas līmenis, ko nedrīkst pārsniegt kādā laika periodā vai vairākos laika periodos;

6. “vides kvalitātes standarts” ir to prasību kopums, kuras saskaņā ar Savienības tiesību aktiem attiecīgajā laikā jāievēro konkrētajā vidē vai attiecīgā tās daļā;

[..]

8. “vispārīgie saistošie noteikumi” ir emisiju robežvērtības vai citi nosacījumi nozares vai plašākā līmenī, kas paredzēti tiešai izmantošanai, lai noteiktu atļaujas piešķiršanas nosacījumus;

[..]

10. “[LPTP]” ir efektīvākais un pilnīgākais darbību un ekspluatācijas metožu izstrādes posms, kurā tiek parādīta konkrēto tehnisko paņēmieni faktiskā piemērotība tam, lai noteiktu pamatus emisiju robežvērtībām un citus atļaujas nosacījumus, kas paredzēti, lai novērstu un – gadījumos, kad novēršana ir neiespējama – samazinātu emisijas un ietekmi uz vidi kopumā:

- a) “tehniskie paņēmieni” ietver gan izmantoto tehnoloģiju, gan risinājumus, kas attiecas uz iekārtas uzbūvi, uzstādīšanu, apkopi, ekspluatāciju un ekspluatācijas pārtraukšanu;
- b) “pieejamie” tehniskie paņēmieni ir tie tehniskie paņēmieni, kuri ir izstrādāti tiktāl, ka ir ieviešami attiecīgajā ražošanas nozarē, ievērojot ekonomiski pamatotus un tehniski piemērotus nosacījumus, ņemot vērā izmaksas un priekšrocības neatkarīgi no tā, vai tehniskie paņēmieni tiek izmantoti vai nodrošināti konkrētajā dalībvalstī, ja tie ir operatoram pietiekami pieejami;
- c) “labākie” ir visefektīvākie, lai sasniegtu augstu vides vispārējās aizsardzības līmeni kopumā.

[..]”

7 Šīs pašas direktīvas 4. panta “Pienākums iegūt atļauju” 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka neviena iekārta vai sadedzināšanas iekārta, atkritumu sadedzināšanas iekārta vai atkritumu līdzsadedzināšanas iekārta netiek ekspluatēta, ja nav saņemta atļauja.

[..]”

8 Direktīvas 2010/75 5. panta “Atļaujas piešķiršana” 1. punktā ir noteikts:

“Neierobežojot citas valsts vai Savienības tiesību aktos noteiktās prasības, kompetentā iestāde piešķir atļauju, ja iekārta atbilst šīs direktīvas prasībām.”

9 Šīs direktīvas 8. pants “Neatbilstība” ir formulēts šādi:

“1. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tiek ievēroti atļaujas nosacījumi.

2. Ja ir pārkāpti šīs atļaujas nosacījumi, dalībvalstis nodrošina, ka:

- a) operators nekavējoties informē kompetento iestādi;
- b) operators nekavējoties veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību iespējami īsākā laikā;
- c) kompetentā iestāde liek operatoram veikt jebkurus piemērotus papildpasākumus, kurus kompetentā iestāde uzskata par vajadzīgiem, lai atjaunotu atbilstību.

Ja atļaujas nosacījumu pārkāpums rada tūlītējas briesmas cilvēku veselībai vai draud izraisīt tūlītēju būtisku negatīvu ietekmi uz vidi, un kamēr tiek atjaunota atbilstība [..], iekārtas [..] darbība tiek apturēta.”

10 Minētās direktīvas 10. pantā “Darbības joma” ir noteikts:

“Šī nodaļa attiecas uz darbībām, kas izklāstītas I pielikumā, un attiecīgā gadījumā uz minētajā pielikumā noteiktajām jaudas robežvērtībām.”

11 Šīs pašas direktīvas 11. pantā “Vispārīgie principi, kuri reglamentē operatoru pamatsaistības” ir paredzēts:

“Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka iekārtas tiek ekspluatētas atbilstīgi šādiem principiem:

a) tiek veikti visi atbilstīgie preventīvie pasākumi piesārņojuma novēršanai;

b) tiek izmantoti [LPTP];

c) nerodas būtisks piesārņojums;

[..].”

12 Direktīvas 2010/75 12. panta “Pieteikumi atļauju saņemšanai” 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka iesniegtajā pieteikumā atļaujas saņemšanai aprakstīta:

[..]

f) no iekārtas katrā dabas vides daļā prognozējamo emisiju raksturs un daudzumi, kā arī emisiju būtiskākā ietekme uz vidi;

[..]

i) turpmāki pasākumi, kas paredzēti, lai tiktu ievēroti operatora pamatsaistību vispārējie principi, kuri noteikti 11. pantā;

j) plānotie pasākumi emisiju monitoringam vidē;

[..].”

13 Atbilstoši šīs direktīvas 14. pantam “Atļaujas nosacījumi”:

“1. “Dalībvalstis nodrošina, ka atļaujā iekļauti visi pasākumi, kas vajadzīgi 11. un 18. pantā noteikto prasību ievērošanai.

Minētajos pasākumos iekļauj vismaz šādus aspektus:

a) emisiju robežvērtības piesārņojošām vielām, kuras uzskaitītas II pielikumā, un citām piesārņojošām vielām, kuras varētu tikt emitētas no konkrētās iekārtas ievērojamā daudzumā, ņemot vērā to raksturu un piesārņojuma pārneses iespējas no vienas dabas vides daļas citā;

[..]

2. Šā panta 1. punkta a) apakšpunktā minētās emisijas robežvērtības var papildināt vai aizstāt ar tām ekvivalentiem parametriem vai tehniskiem pasākumiem, ar kuriem nodrošina tādu pašu vides aizsardzības līmeni.

3. LPTP secinājumus izmanto kā atsauci atļaujas nosacījumu noteikšanai.

4. Neskarot 18. pantu, kompetentā iestāde atļaujai var noteikt stingrākus atļaujas nosacījumus nekā nosacījumi, ko var panākt, izmantojot [LPTP] paņēmienus, kā aprakstīts LPTP secinājumos. Dalībvalstis var pieņemt noteikumus, saskaņā ar kuriem kompetentā iestāde var izvirzīt šādus stingrākus nosacījumus.

[..]

6. Ja uz iekārtā veiktu darbību vai ražošanas procesa veidu neattiecas neviens no LPTP secinājumiem vai ja šādi secinājumi neattiecas uz darbības vai procesa iespējamo ietekmi uz vidi, kompetentā iestāde, iepriekš apspriežoties ar operatoru, nosaka atļaujas nosacījumus, balstoties uz [LPTP], ko tā ir noteikusi attiecīgām darbībām vai procesiem, jo īpaši ņemot vērā III pielikumā minētos kritērijus.

[..]”

14 Minētās direktīvas 15. panta “Emisiju robežvērtības, ekvivalenti parametri un tehniski pasākumi” 2. un 3. punktā ir paredzēts:

“2. Neierobežojot 18. panta noteikumus, emisiju robežvērtības, ekvivalenti parametri vai tehniski pasākumi, kas minēti 14. panta 1. un 2. punktā, jānosaka, pamatojoties uz [LPTP], nenosakot kāda konkrēta tehniskā paņēmiena vai īpašu tehnoloģiju izmantošanu.

3. Kompetentā iestāde nosaka emisiju robežvērtības, ar kurām nodrošina, ka parastos ekspluatācijas apstākļos emisijas nepārsniedz emisijas līmeni, kas saistīts ar [LPTP], kā noteikts 13. panta 5. punktā minētajos lēmumos, kas pieņemti attiecībā uz LPTP secinājumiem, panākot to ar vienu no turpmāk izklāstītajiem pasākumiem:

a) nosakot tādas emisiju robežvērtības, kas nepārsniedz emisijas līmeņus, kuri saistīti ar [LPTP]. Minētās emisiju robežvērtības ir noteiktas vienādiem vai īsākiem laikposmiem un ar tiem pašiem atsauces nosacījumiem kā emisiju līmeņiem, kas saistīti ar [LPTP]; vai

b) nosakot vērtību, laikposmu vai atsauces nosacījumu ziņā atšķirīgas emisiju robežvērtības no šā punkta a) apakšpunktā noteiktajām.

Ja piemēro b) apakšpunktu, kompetentā iestāde vismaz katru gadu izvērtē emisiju monitoringa rezultātus, lai nodrošinātu, ka emisijas parastos ekspluatācijas apstākļos nepārsniedz emisijas līmeni, kas saistīts ar [LPTP].”

15 Šīs pašas direktīvas 18. pants “Vides kvalitātes standarti” ir formulēts šādi:

“Gadījumos, kad vides kvalitātes standarts nosaka nepieciešamību izvirzīt stingrākus nosacījumus nekā tie, ko iespējams nodrošināt ar [LPTP], atļaujās iekļaut papildu nosacījumus, neierobežojot citus pasākumus, kurus var veikt vides kvalitātes standartu izpildei.”

16 Direktīvas 2010/75 21. pantā “Atļaujas nosacījumu pārskatīšana un atjaunināšana, ko veic kompetentā iestāde” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka kompetentā iestāde saskaņā ar 2. līdz 5. punktu regulāri pārskata visus atļaujas nosacījumus, un lai vajadzības gadījumā nodrošinātu to atbilstību šai direktīvai.

2. Pēc kompetentās iestādes pieprasījuma operators iesniedz visu informāciju, kas vajadzīga, lai pārskatītu atļaujas nosacījumus, tostarp jo īpaši emisiju monitoringa rezultātus un citus datus, kas ļauj salīdzināt iekārtas darbību ar [LPTP] un ar emisiju līmeņiem, kas saistīti ar [LPTP], kas aprakstīti piemērojamajos LPTP secinājumos.

Pārskatot atļaujas nosacījumus, kompetentā iestāde izmanto visu informāciju, kas iegūta monitoringa vai pārbaūžu rezultātā.

3. Četrus gadus pēc tam, kad atbilstīgi 13. panta 5. punktam publicēts lēmums par LPTP secinājumiem attiecībā uz iekārtas galveno darbību, kompetentā iestāde nodrošina, ka:

a) attiecīgās iekārtas atļaujas nosacījumi ir pārskatīti un vajadzības gadījumā atjaunināti, lai nodrošinātu atbilstību šai direktīvai, attiecīgā gadījumā, jo īpaši 15. panta 3. un 4. punktam;

b) iekārta atbilst minētajiem atļaujas nosacījumiem.

[..]

5. Atļaujas nosacījumus pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina vismaz šādos gadījumos:

a) iekārtas radītais piesārņojums ir tik būtisks, ka jāpārskata atļaujā noteiktās esošās emisiju robežvērtības vai arī atļaujā jāiekļauj jaunas attiecīgas robežvērtības;

b) ekspluatācijas drošībai jāizmanto citas metodes;

c) vajadzības gadījumā jāpanāk atbilstība jauniem vai pārskatītiem vides kvalitātes standartiem atbilstīgi 18. pantam.”

17 Šīs direktīvas 23. panta “Vides inspekcijas” 4. punkta ceturtais daļas a) apakšpunktā ir noteikts:

“Sistemātisks vides risku novērtējums balstās uz vismaz šādiem kritērijiem:

a) konkrēto iekārtu iespējamā un reālā ietekme uz cilvēku veselību un vidi, ņemot vērā emisiju līmeņus un veidus, vietējās vides ietekmējamību un iespējamiem negadījumiem.”

18 Minētās direktīvas 80. panta “Transponēšana” 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis pieņem normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai, līdz 2013. gada 7. janvārim izpildītu [...] noteiktās prasības.

Dalībvalstis minētos noteikumus piemēro no tās pašas dienas.

[..]”

19 Šīs pašas direktīvas 82. panta “Pārejas noteikumi” 1. punktā ir noteikts:

“Attiecībā uz iekārtām, kuras veic darbības, kas minētas I pielikumā: [...] dalībvalstis no 2014. gada 7. janvāra piemēro normatīvos un administratīvos aktus, kas pieņemti saskaņā ar 80. panta 1. punktu, izņemot III nodaļas un V pielikuma noteikumus.”

Itālijas tiesības

Leģislatīvais dekrēts Nr. 152/2006

- 20 Ar 2006. gada 3. aprīļa *Decreto legislativo n. 152 – Norme in materia ambientale* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 152 par noteikumiem vides jomā; 2006. gada 14. aprīļa *GURI* Nr. 88 kārtējais pielikums), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “Leģislatīvais dekrēts Nr. 152/2006”), reglamentē rūpnieciskās un ražošanas darbības, tostarp tēraudrūpniecības darbības, un tā mērķis ir aizsargāt vidi un cilvēku veselību no piesārņojuma, kas rodas to rezultātā. Ar šo leģislatīvo dekrētu tiek īstenota Direktīva 2010/75.
- 21 Minētā leģislatīvā dekrēta 5. panta 1. punktā ir paredzēts, ka ietekmes uz veselību novērtējumu “veic pieteikuma iesniedzējs, pamatojoties uz Veselības ministrijas izstrādātajām vadlīnijām [...], lai novērtētu projekta īstenošanas un ekspluatācijas vispārējo, tiešo un netiešo ietekmi uz sabiedrības veselību”. 5. pantā “ietekme uz vidi” ir definēta kā tāda, kas konkrēti atbilst “plāna, programmas vai projekta būtiskai tiešai un netiešai ietekmei”, it īpaši uz “pilsoņiem un cilvēku veselību”. Tajā “piesārņojums” citastarp ir definēts kā “cilvēka darbības izraisīta vielu, vibrācijas, siltuma vai trokšņa vai, vispārīgāk, fizikālu vai ķīmisku vielu tieša vai netieša ievadīšana gaisā, ūdenī vai zemē, kas var kaitēt cilvēka veselībai”.
- 22 Saskaņā ar šī paša leģislatīvā dekrēta par ietekmes uz vidi novērtējuma (IVN) procedūru 19. pantu projektu īpašības jānovērtē, ņemot vērā risku cilvēku veselībai, tostarp, lai pēc savas ierosmes pārbaudītu jaunu būtisku ietekmi uz vidi, kas nav tāda, par kādu paziņojis atļaujas pieteikuma iesniedzējs, kā arī procedūras laikā saņemtos apsvērumus un visus pārējos atbilstoši spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam veiktos novērtējumus.
- 23 Leģislatīvā dekrēta Nr. 152/2006 22. pantā, kas attiecas uz ietekmes uz vidi novērtējumu, paredzēts, ka atļaujas pieprasītājam šis novērtējums jāveic, tostarp aprakstot attiecīgā projekta iespējamo būtisko ietekmi uz vidi un pasākumus, lai izvairītos no tā iespējamās negatīvās ietekmes uz vidi, to novērstu, samazinātu un kompensētu ar tādas būtiskas un iespējamās negatīvas ietekmes uz vidi uzraudzības plānošanu, kas izriet no šī projekta īstenošanas un ekspluatācijas sākšanas.
- 24 Saskaņā ar šī leģislatīvā dekrēta 23. panta 2. punktu, lai saņemtu IVN, kas ir priekšnoteikums integrētās vides atļaujas saņemšanai, pieteikuma iesniedzējam, kurš lūdz atļauju noteiktiem projektiem, jāiesniedz arī kaitējuma veselībai novērtējums, proti, īpašs instruments darbību, kuras var tikt atļautas, ietekmes uz cilvēku veselību novērtēšanai.
- 25 Atbilstoši minētā leģislatīvā dekrēta 29.*quater* panta 7. punktam attiecīgajam mēram ir tiesības lūgt pārskatīt integrēto vides atļauju sabiedrības veselības apsvērumu dēļ.

26 Šī paša legislatīvā dekrēta 29.*decies* pants attiecas uz attiecīgā operatora pienākumu kontrolēt un nosūtīt datus, kā arī uz pārbaudēm un kontroli saistībā ar šo pienākumu un integrētās vides atļaujas nosacījumu ievērošanu.

“Ilva” piemērojamie īpašie noteikumi

27 2012. gada jūlijā *Tribunale di Taranto* (Taranto tiesa, Itālija) uzlika pagaidu arestu rūpnīcas *Ilva* “karstās zonas” iekārtām, kā arī visiem *Ilva* materiāliem bez lietošanas tiesībām. Ar 2012. gada 26. oktobra rīkojumu par integrēto vides atļauju 2012. gadam *Ministro dell’ambiente e della tutela del territorio e del mare* (vides un teritorijas un jūras aizsardzības ministrs, Itālija) pārskatīja 2011. gada 4. augustā *Ilva* izsniegto integrēto vides atļauju. Ražošanas nepārtrauktība tika garantēta saskaņā ar īpašiem izņēmuma noteikumiem.

28 2012. gada 3. decembra *Decreto-legge n. 207, convertito con modificazioni dalla legge 24 dicembre 2012, n. 231 – Disposizioni urgenti a tutela della salute, dell’ambiente e dei livelli di occupazione, in caso di crisi di stabilimenti industriali di interesse strategico nazionale* (Dekrētlikums Nr. 207, kas, izdarot grozījumus, pārveidots par 2012. gada 24. decembra Likumu Nr. 231 par steidzamiem pasākumiem veselības, vides un darba vides aizsardzībai krīzes gadījumā valsts stratēģiskās nozīmes rūpniecības iekārtās; 2012. gada 3. decembra *GURI* Nr. 282, 4. lpp.), redakcijā, kas piemērojama pamatlīdētā (turpmāk tekstā – “Dekrētlikums Nr. 207/2012”), 1. panta 1. punktā tika ieviests jēdziens “valsts stratēģiskas nozīmes rūpnīca”, kurā paredzēts, ka tad, ja pastāv absolūta nepieciešamība saglabāt nodarbinātību un ražošanu, vides un teritorijas un jūras aizsardzības ministrs var integrētās vides atļaujas pārskatīšanas brīdī atļaut turpināt attiecīgo darbību 36 mēnešus, ja tiek ievērotas lēmumā par attiecīgās integrētās vides atļaujas pārskatīšanu noteiktās prasības, pat ja tiesu iestāde ir arestējusi uzņēmuma īpašumu, neskarot tā komercdarbības veikšanu. Atbilstoši šai tiesību normai rūpnīca *Ilva* tika uzskatīta par šādu valsts stratēģiskas nozīmes rūpnīcu. Tāpēc *Ilva* tika atļauts turpināt ražošanu šajā rūpnīcā, kā arī savu produktu tirdzniecību līdz 2015. gada 3. decembrim.

29 2013. gada 4. jūnija *Decreto-legge n. 61, convertito con modificazioni dalla legge 3 agosto 2013, n. 89 – Nuove disposizioni urgenti a tutela dell’ambiente, della salute e del lavoro nell’esercizio di imprese di interesse strategico nazionale* (Dekrētlikums Nr. 61, kas, izdarot grozījumus, pārveidots par 2013. gada 3. augusta Likumu Nr. 89 par steidzamiem turpmākiem pasākumiem vides, veselības un nodarbinātības aizsardzībai valsts stratēģiskas nozīmes uzņēmumos; 2013. gada 4. jūnija *GURI* Nr. 129, 1. lpp.), redakcijā, kas piemērojama pamatlīdētā (turpmāk tekstā – “Dekrētlikums Nr. 61/2013”), 1. panta 1. punktā ir paredzēta iespēja piemērot “ārkārtas komisāru”, proti, valdības ieceltu pagaidu administratoru režīmu jebkuram uzņēmumam, kas atbilst noteiktiem lieluma kritērijiem un pārvalda vismaz vienu valsts stratēģiskas nozīmes rūpnīcu, gadījumā, ja “ražošanas darbība radījusi un objektīvi rada smagus un būtiskus draudus vides un veselības integritātei integrētās vides atļaujas atkārtotas neievērošanas dēļ”. Saskaņā ar Dekrētlikuma Nr. 61/2013 2. panta 1. punktu *Ilva* gadījumā bija izpildīti šī 1. panta 1. punktā paredzētā izņēmuma režīma nosacījumi.

30 Saskaņā ar šī dekrētlikuma 1. panta 5. punktu trīs ekspertu komitejai bija jāizstrādā “vides un veselības aizsardzības pasākumu plāns, kurā paredzēti nepieciešamie pasākumi un termiņi, lai nodrošinātu tiesību aktu prasību un integrētās vides atļaujas ievērošanu”, kura apstiprināšana “ir pielīdzināma integrētās vides atļaujas grozīšanai”. Turklāt saskaņā ar minētā dekrētlikuma 1. panta 7. punktu integrētajā vides atļaujā paredzētie pasākumi bija jāveic “36 mēnešu laikā no likuma, ar ko pārveido [šo pašu dekrētlikumu], spēkā stāšanās dienas”, proti, līdz 2016. gada 3. augustam.

- 31 Ar 2014. gada 14. marta *Decreto del Presidente del Consiglio dei Ministri – Approvazione del piano delle misure e delle attività di tutela ambientale e sanitaria, a norma dell'articolo 1, commi 5 e 7, del decreto-legge 4 giugno 2013, n. 61, convertito, con modificazioni, dalla legge 3 agosto 2013, n. 89* (Ministru padomes priekšsēdētāja Dekrēts par vides un veselības aizsardzības pasākumu un darbību plāna apstiprināšanu saskaņā ar 2013. gada 4. jūnija Dekrētlikuma Nr. 61, kas, izdarot grozījumus, pārveidots par 2013. gada 3. augusta Likumu Nr. 89, 1. panta 5. un 7. punktu; 2014. gada 8. maija *GURI* Nr. 105, 34. lpp.; turpmāk tekstā – “Ministru padomes priekšsēdētāja 2014. gada dekrēts”) sākotnējie 2011. gada, kā arī 2012. gada integrētajā vides atļaujā paredzētie termiņi vides atveseļošanas pasākumu īstenošanai ir pagarināti.
- 32 2015. gada 5. janvāra *Decreto-legge n. 1, convertito con modificazioni dalla legge 4 marzo 2015, n. 20 – Disposizioni urgenti per l'esercizio di imprese di interesse strategico nazionale in crisi e per lo sviluppo della città e dell'area di Taranto* (Dekrētlikums Nr. 1, kas, izdarot grozījumus, pārveidots par 2015. gada 4. marta Likumu Nr. 20 par steidzamiem pasākumiem grūtībās nonākuša valsts stratēģiskas nozīmes uzņēmuma darbībai un Taranto pilsētas un teritorijas attīstībai; 2015. gada 5. janvāra *GURI* Nr. 3, 1. lpp.), 2. panta 5. punktā ir paredzēts, ka vides un veselības aizsardzības pasākumu un darbību plāns, kas apstiprināts ar Ministru padomes priekšsēdētāja 2014. gada dekrētu, “ir uzskatāms par īstenotu, ja 2015. gada 31. jūlijā ir izpildīti vismaz 80 % no prasībām, kuru termiņš beidzas šajā datumā”. Turklāt pēdējais pārējo prasību īstenošanas termiņš esot 2016. gada 3. augusts, un tas vēlāk tika pārcelts uz 2017. gada 30. septembri.
- 33 2016. gada 9. jūnija *Decreto-legge n. 98, convertito con modificazioni dalla legge 1 agosto 2016, n. 151 – Disposizioni urgenti per il Completamento della procedura di cessione dei complessi aziendali del Gruppo Ilva* (Dekrētlikums Nr. 98, kas, izdarot grozījumus, pārveidots par 2016. gada 1. augusta Likumu Nr. 151 par steidzamiem pasākumiem *Ilva* grupas uzņēmumu cesijas procedūras pabeigšanai, 2016. gada 9. jūnija *GURI* Nr. 133, 1. lpp.) tostarp paredzēja pieņemt jaunu Ministru padomes priekšsēdētāja dekrētu, kas būtu uzskatāms par integrēto vides atļauju un kas aizstātu IVN.
- 34 Ar 2016. gada 30. decembra *Decreto-legge n. 244, convertito con modificazioni dalla legge 27 febbraio 2017, n. 19 – Proroga e definizione di termini* (Dekrētlikums Nr. 244, kas, izdarot grozījumus, pārveidots par 2017. gada 27. februāra Likumu Nr. 19 par termiņu pagarināšanu un definēšanu; 2016. gada 30. decembra *GURI* Nr. 304, 13. lpp.) īpašo vides atveseļošanas pasākumu īstenošanas termiņš ir galīgi pagarināts līdz 2023. gada 23. augustam.
- 35 2016. gada 9. jūnija Dekrētlikumā Nr. 98 paredzētie vides un veselības aizsardzības pasākumi un darbības tika pieņemti ar 2017. gada 29. septembra *decreto del Presidente del Consiglio dei Ministri – Approvazione delle modifiche al Piano delle misure e delle attività di tutela ambientale e sanitaria di cui al decreto del Presidente del Consiglio dei ministri 14 marzo 2014, a norma dell'articolo 1, comma 8.1., del decreto-legge 4 dicembre 2015, n. 191, convertito, con modificazioni, dalla legge 1 febbraio 2016, n. 13* (Ministru padomes priekšsēdētāja Dekrēts par vides un veselības aizsardzības pasākumu un darbību plāna grozījumu apstiprināšanu, kurš ietverts Ministru padomes priekšsēdētāja 2014. gada 14. marta dekrētā, kas ar 2015. gada 4. decembra Dekrētlikuma Nr. 191 1. panta 8.1. punktu, izdarot grozījumus, pārveidots par 2016. gada 1. februāra Likumu Nr. 13; 2017. gada 30. septembra *GURI* Nr. 229, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Ministru padomes priekšsēdētāja 2017. gada dekrēts”), kas ir integrētā vides atļauja 2017. gadam un ar ko izbeigtas visas Vides un teritorijas un jūras aizsardzības ministrijā uzsāktās integrētās vides atļaujas izsniegšanas procedūras. Šajā integrētajā vides atļaujā 2017. gadam ir apstiprināta iepriekšējā punktā minētā termiņa atlikšana.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 36 Prasītāji pamatlietā vērsās *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa, Itālija), kas ir iesniedzējtiesa, ar kolektīvu prasību, kuras mērķis ir aizsargāt apmēram 300 000 Taranto pašvaldības un kaimiņu pašvaldību iedzīvotāju tiesības uz viendabīgu vidi. Rūpnīcas *Ilva* darbība būtiski ietekmējot šīs tiesības.
- 37 Ar šo prasību prasītāji pamatlietā lūdz aizsargāt viņu tiesības uz veselību, tiesības dzīvot mierā un klusumā, kā arī tiesības uz dzīvošanai piemērotu klimatu. Tie apgalvo, ka tādu ar nodomu veiktu darbību dēļ, kas izraisa piesārņojumu, kuru rada emisijas no rūpnīcas *Ilva*, šo tiesību aizskārums ir aktuāls un ilglaicīgs un piesārņojuma dēļ ir palielinājies šo iedzīvotāju mirstības līmenis un paaugstinājusies to saslimstība. Attiecīgo pašvaldību teritorijas tiek klasificētas kā “valsts nozīmes teritorijas” vides matricu, proti, ūdens, gaisa un augsnes, smagā piesārņojuma dēļ.
- 38 Prasītāji pamatlietā savus apgalvojumus balsta uz 2017., 2018. un 2021. gadā veiktajiem kaitējuma veselībai novērtējumiem, kuros ir pierādīta cēloņsakarība starp Taranto reģiona iedzīvotāju veselības stāvokļa pasliktināšanos un rūpnīcas *Ilva* emisijām, it īpaši PM10 daļiņu, kuru diametrs ir mazāks vai vienāds par desmit mikrometriem, un rūpnieciskā sēra dioksīda (SO₂) dēļ. Viņi pamatojas arī uz ANO Cilvēktiesību padomes 2022. gada 12. janvāra “īpašā referenta ziņojumu par pienākumiem cilvēktiesību jomā saistībā ar tiesībām uz drošu, tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi”, kurā Taranto aglomerācija ir iekļauta “upurēto zonu” sarakstā, proti, to zonu, kurām raksturīgs ārkārtīgi liels piesārņojums un piesārņojums ar toksiskām vielām un kuru iedzīvotāji jūtas neaizsargāti un atstumti un daudz vairāk nekā citi cieš no piesārņojuma un bīstamu vielu iedarbības uz veselību, cilvēktiesībām un vidi.
- 39 Prasītāji pamatlietā arī paziņoja par Dekrētlikumā Nr. 207/2012 paredzētā 36 mēnešu termiņa pagarinājumu integrētās vides atļaujas 2012. gadam īstenošanai. Tie tostarp lūdza iesniedzējtiesu likt slēgt rūpnīcas *Ilva* “karsto zonu” vai izbeigt attiecīgās darbības. Pakārtoti viņi lūdza piespriest atbildētājam pamatlietā slēgt koksa rūpnīcas vai izbeigt attiecīgās darbības un – vēl pakārtotāk – likt tām pārtraukt šīs “karstās zonas” ražošanu līdz brīdim, kad tiks pilnībā īstenoti noteikumi, kas pārņemti vides plānā, kurš paredzēts integrētajā vides atļaujā 2017. gadam. Visbeidzot viņi lūdza šo tiesu katrā ziņā uzdot atbildētājam pamatlietā izstrādāt uzņēmējdarbības plānu, kurā būtu paredzēts likvidēt vismaz 50 % no siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijām, kas rodas no sešu miljonu tonnu tērauda ražošanas gadā laikposmā no pieprasījuma datuma līdz 2026. gadam, vai veikt atbilstošus pasākumus, lai novērstu vai samazinātu konstatēto pārkāpumu sekas.
- 40 Iesniedzējtiesa norāda, pirmām kārtām, – Itālijas tiesībās nav paredzēts, ka veselībai nodarītā kaitējuma novērtējums būtu integrētās vides atļaujas piešķiršanas vai pārskatīšanas procedūras neatņemama sastāvdaļa. Tāpat neesot paredzēts, ka tad, ja šādā novērtējumā atklājas rezultāti, kas liecina, ka liela iedzīvotāju skaita, kuri ir pakļauti piesārņojošām emisijām, veselības apdraudējums ir nepieņemams, šī atļauja isā laikā un stingri jāpārskata. Būtībā šajās tiesībās esot paredzēts sanitārā kaitējuma *a posteriori* novērtējums, ar kuru tikai eventuāli tiek saistīta integrētās vides atļaujas pārskatīšana. Tādējādi pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums varētu būt pretrunā Direktīvai 2010/75, to skatot piesardzības principa gaismā.
- 41 Otrām kārtām, iesniedzējtiesa uzsver, ka ar 2019. gada 21. maija aktu Taranto mērs atbilstoši Leģislatīvajam dekrētam Nr. 152/2006 lūdza pārskatīt integrēto vides atļauju 2017. gadam, galvenokārt pamatojoties uz kompetento veselības aizsardzības iestāžu sagatavotajiem ziņojumiem, no kuriem izrietēja, ka pastāv nepieņemams risks iedzīvotāju veselībai. 2019. gada maijā Vides un teritorijas un jūras aizsardzības ministrija esot uzdevusi pārskatīt šo atļauju. No šo

iestāžu veiktās izmeklēšanas izrietot, ka rūpnīcas *Ilva* emisiju monitoringā esot jāņem vērā vismaz visi piesārņotāji, kas aplūkoti 2018. gadā Taranto reģionam sagatavotajā galīgajā kaitējuma veselībai novērtējuma ziņojumā, kā arī citi piesārņotāji, piemēram, varš, dzīvsudrabs un naftalīns no šīs rūpnīcas difūzajiem avotiem, kā arī PM_{2,5} un PM₁₀ daļiņas no difūzajiem avotiem un kanalizētajām emisijām. Runa esot par piesārņojošu vielu “papildinošo daļu”, kas, iespējams, ir kaitīga cilvēku veselībai. Tomēr īpašie noteikumi, kas piemērojami *Ilva*, esot ļāvuši pārskatīt tai izsniegto integrēto vides atļauju, neņemot vērā šajā papildu daļā minētās piesārņojošās vielas, kā arī to kaitīgo ietekmi uz Taranto iedzīvotājiem.

- 42) Trešām kārtām, iesniedzējtiesa norāda, ka vismaz 80 % no integrētās vides atļaujas 2012. gadam prasībām, kā arī vides un veselības aizsardzības pasākumu un darbību plāns, kas apstiprināts ar Ministru padomes priekšsēdētāja 2014. gada dekrētu, sākotnēji bija jāizpilda vēlākais līdz 2015. gada 31. jūlijam. Taču šis bufera termiņš esot ticis atlikts par vairāk nekā septiņiem ar pusi gadiem, un tas atbilstot vienpadsmit gadu pagarinājumam, sākot no datuma, kad tika uzsākta krimināllietā, kura bija pamatā *Ilva* piemērojamo īpašo noteikumu pieņemšanai, kas izklāstīti šī sprieduma 27.–35. punktā. Šī atlikšana notika, pirmkārt, saistībā ar rūpniecisku darbību, kuru Itālijas likumdevējs pats uzskatīja par tādu, kas rada nopietnu risku cilvēku veselībai un videi, kā arī, otrkārt, lai veiktu un pabeigtu darbus, kuru rezultātā rūpnīcas *Ilva* darbība tēraudrūpniecībā teorētiski būtu jāpadara droša tās tuvumā dzīvojošo cilvēku veselībai.
- 43) Šādos apstākļos *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [Direktīva 2010/75] un it īpaši tās 4., 18., 34., 28. un 29. apsvērums, kā arī [šīs direktīvas] 3. panta 2. punkts un 11., 12. un 23. pants, kā arī [LESD 191. pantā] paredzētais piesardzības un cilvēku veselības aizsardzības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts likumā var paredzēt, ka kaitējuma veselībai novērtējums ir akts, kas neietilpst integrētas vides atļaujas – aplūkojamajā gadījumā 2017. gada Ministru prezidenta dekrēta – izsniegšanas un pārskatīšanas procedūrā, un ka tā izstrādei var nebūt automātiskas ietekmes tādā ziņā, ka kompetentajai iestādei tas būtu savlaicīgi un faktiski jāņem vērā integrētās vides atļaujas/Ministru prezidenta dekrēta pārskatīšanas procedūrā, it īpaši, ja tā rezultāti norāda uz nepieņemamu veselības apdraudējumu iedzīvotājiem, ko būtiski skar piesārņojošās emisijas; vai turpretī [minētā] direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka:
- i) pieļaujama cilvēku veselības apdraudējums var tikt novērtēts, veicot epidemioloģiska rakstura zinātnisku analīzi;
- (ii) kaitējuma veselībai novērtējumam ir jābūt aktam, kas ietilpst integrētās vides atļaujas/Ministru prezidenta dekrēta izsniegšanas un pārskatīšanas procedūrā, un pat jābūt tās nepieciešamajam priekšnoteikumam, un it īpaši iestādei, kuras kompetencē ir integrētās vides atļaujas izsniegšana un pārskatīšana, tas būtu obligāti, faktiski un savlaicīgi jāņem vērā?
- 2) Vai [Direktīva 2010/75] un it īpaši tās 4., 1[5], 18., 21., 34., 28. un 29. apsvērums, kā arī šīs direktīvas 3. panta 2. punkts, 11., 14., 15., 18. un 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, piemērojot dalībvalsts likumu, šai dalībvalstij jāparedz, ka integrētajā vides atļaujā (šajā gadījumā domāta 2012. gada integrētā vides atļauja, 2014. gada Ministru padomes priekšsēdētāja dekrēts, 2017. gada Ministru padomes priekšsēdētāja dekrēts) vienmēr ir jāņem vērā visas vielas, kuras izraisa emisijas un kuras zinātniski ir zināmas kā kaitīgas, tostarp daļiņas PM₁₀ un PM_{2,5}, kuru avots katrā ziņā ir iekārta, kam tiek veikts novērtējums;

vai arī direktīvu var interpretēt tādējādi, ka integrētajā vides atļaujā (administratīvajā atļaujas pasākumā) ir jāiekļauj tikai piesārņojošās vielas, kuras ir paredzētas *a priori*, ņemot vērā veiktās rūpnieciskās darbības raksturu un veidu?

- 3) Vai [Direktīva 2010/75] un it īpaši tās 4., 18., 21., 22., 28., 29., 34. un 43. apsvērums, kā arī 3. panta 2. un 25. punkts un 11., 14., 16. un 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka situācijā, kad notiek rūpnieciska darbība, kas smagi un būtiski apdraud vides un cilvēku veselības integritāti, dalībvalsts likumā var pagarināt termiņu – kas operatoram piešķirts, lai nodrošinātu rūpnieciskās darbības atbilstību piešķirtajai atļaujai, veicot tajā paredzētos vides un veselības aizsardzības pasākumus un darbības – par apmēram septiņiem ar pusi gadiem no sākotnēji noteiktā termiņa, proti, kopumā līdz vienpadsmit gadiem?”

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 44 Atbildētājas pamatlietā uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams trīs iemeslu dēļ.
- 45 Pirmām kārtām, tās apgalvo, ka šis lūgums neatbilst Tiesas Reglamenta 94. panta b) un c) punktā paredzētajām prasībām. Iesniedzējtiesa neesot pietiekami izklāstījusi prejudiciālo jautājumu faktiskos un tiesiskos apstākļus un neesot norādījusi iemeslus, kas tai liek šaubīties par to Savienības tiesību interpretāciju, uz kurām attiecas šie jautājumi.
- 46 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā iedibinātajā sadarbībā starp Tiesu un valstu tiesām tikai valsts tiesai, kas iztiesā lietu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdotu jautājumu nozīmīgums. Tādējādi Tiesai principā ir jāsniedz atbilde, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju (spriedums, 2023. gada 21. decembris, *Infraestructuras de Portugal un Futrifer Industrias Ferroviárias*, C-66/22, EU:C:2023:1016, 33. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 47 No minētā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju attiecas atbilstības prezumpcija. Atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālo jautājumu Tiesa var tikai tad, ja ir acīmredzams, ka Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēmai ir hipotētisks raksturs vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2022. gada 7. aprīlis, *Avio Lucos*, C-116/20, EU:C:2022:273, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 Turklāt jāatgādina, ka saskaņā ar Reglamenta 94. panta a)–c) punktu valsts tiesai lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu jāpaskaidro pamatlietas faktiskie un tiesiskie apstākļi un jāsniedz vajadzīgie paskaidrojumi par iemesliem, kuru dēļ tā ir izvēlējusies konkrētās Savienības tiesību normas, kuras tā lūdz interpretēt, kā arī par saikni, ko tā konstatējusi starp šīm tiesību normām un tajā izskatāmajai lietai piemērojamajiem valsts tiesību aktiem. Šis kumulatīvās prasības attiecībā uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu ir arī atgādinātas Eiropas Savienības Tiesas Ieteikumu valstu tiesām par prejudiciālā nolēmuma tiesvedības ierosināšanu (OV 2019, C 380, 1. lpp.) 13., 15. un 16. punktā (spriedums, 2023. gada 16. novembris, *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky*, C-283/22, EU:C:2023:886, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 49 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepārprotami izriet – iesniedzējtiesa uzskata, ka tās prejudiciālajiem jautājumiem ir nozīme, izvērtējot prasītāju pamatlietā iesniegto lūgumu pamatotību. Tajā tā skaidri norāda, pirmkārt, ka tā vēlas noskaidrot, vai saistībā ar pamatlietu no Savienības tiesībām izriet noteikti īpaši pienākumi, un, otrkārt, ka Tiesas sniegtajai šo tiesību interpretācijai būs izšķiroša ietekme, izvērtējot rūpnīcas *Ilva* veiktās rūpnieciskās darbības likumību. Tādējādi pamatlīetas priekšmets ir pietiekami izklāstīts šajā lūgumā, kas turklāt ietver visu informāciju, kura nepieciešama, lai Tiesa varētu sniegt lietderīgu atbildi uz šiem jautājumiem.
- 50 Turklāt iesniedzējtiesa lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir identificējusi piemērojamās Savienības tiesību normas un iemeslus, kas tai likuši šaubīties par šo tiesību normu interpretāciju. No šī lūguma arī izriet, ka minēto tiesību normu interpretācija ir saistīta ar pamatlīetas priekšmetu, jo šī interpretācija var ietekmēt šī strīda iznākumu.
- 51 Tātad pirmais atbildētāju pamatlietā izvirzītais nepieņemamības pamats ir jānoraida.
- 52 Otrām kārtām, atbildētājas pamatlietā norāda, ka konstatējums, saskaņā ar kuru jaunais termiņš, kas paredzēts, lai nodrošinātu rūpnīcas *Ilva* ekspluatācijas atbilstību valsts vides un veselības aizsardzības pasākumiem, ir saderīgs ar Direktīvu 2010/75 un ir ieguvis *res judicata* spēku pēc *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) atzinuma, kura vērtējumu iesniedzējtiesa nevarot apšaubīt.
- 53 Šajā ziņā jāatgādina, ka *res judicata* princips ir nozīmīgs gan Eiropas Savienības tiesību sistēmā, gan valstu tiesību sistēmās. Tātad Savienības tiesībās nav noteikta arī prasība, ka, lai ņemtu vērā Tiesas sniegto attiecīgās Savienības tiesību normas interpretāciju, valsts tiesai principā būtu jāpārskata tās nolēmums, kuram ir *res judicata* spēks (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 7. aprīlis, *Avio Lucos*, C-116/20, EU:C:2022:273, 92. un 94. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 54 Tomēr šis princips pats par sevi nevar likt secināt, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams. Tāpēc Tiesa ir nospriedusi – valsts tiesa nav tiesīga uzskatīt, ka tai nav iespējams kādu valsts tiesību normu interpretēt atbilstīgi Savienības tiesībām tikai tādēļ vien, ka citas tiesas šo normu ir interpretējušas veidā, kas nav saderīgs ar šīm tiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 7. aprīlis, *Avio Lucos*, C-116/20, EU:C:2022:273, 97.–104. punkts).
- 55 Tātad arī otrais atbildētāju pamatlietā izvirzītais nepieņemamības pamats ir jānoraida.
- 56 Trešām kārtām, atbildētājas pamatlietā apgalvo, ka saskaņā ar valsts procesuālajām tiesībām vispārējās jurisdikcijas tiesa strīdā starp privātpersonām administratīvo aktu var noraidīt tikai tad, ja tiesību aizskārums, uz ko atsaucas kāds no lietas dalībniekiem, nav saistīts ar šī akta likumības vērtējumu, kas šajā gadījumā tā neesot. Turklāt, pat ja Tiesa Direktīvu 2010/75 interpretētu tādējādi, ka iekārtas darbības ietekmes uz veselību novērtējums jāveic pirms šīs iekārtas darbības atļaujas izsniegšanas vai šīs atļaujas pārskatīšanas laikā, valsts likumdevējam, lai definētu šī novērtējuma saturu, būtu jāpieņem transponēšanas akts.
- 57 Šajā ziņā, pirmkārt, jāuzsver, kā ģenerālvokāte būtībā norādījusi secinājumu 62. punktā – apstākļi, ka iesniedzējtiesā izskatāmais strīds ir starp privātpersonām, pats par sevi nevar izraisīt lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 8. maijs, *Praxair MRC*, C-486/18, EU:C:2019:379, 35. punkts).

- 58 Otrkārt, ir taisnība, ka saskaņā ar LESD 288. panta trešo daļu direktīvu saistošais raksturs, kas ir pamatā iespējai uz tām atsaukties, pastāv tikai attiecībā uz “dalībvalstīm, kurām tās adresētas”. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai no tā izriet, ka direktīva pati par sevi nevar radīt pienākumus privātpersonai un tātad uz to nevar atsaukties kā tādu, vēršoties pret šādu personu valsts tiesā (spriedums, 2022. gada 22. decembris, *Sambre & Biesme* un *Commune de Farciennes*, C-383/21 un C-384/21, EU:C:2022:1022, 36. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 59 Tomēr jāatgādina, ka gadījumā, ja privātpersonas var atsaukties uz direktīvu nevis pret privātpersonu, bet pret dalībvalsti, tās var to darīt neatkarīgi no tā, kādā statusā dalībvalsts rīkojas. Proti, ir jāizvairās no tā, ka dalībvalsts varētu gūt labumu no Savienības tiesību neievērošanas (spriedums, 2022. gada 22. decembris, *Sambre & Biesme* un *Commune de Farciennes*, C-383/21 un C-384/21, EU:C:2022:1022, 37. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 60 Šajā ziņā saskaņā ar šī sprieduma iepriekšējā punktā atgādināto judikatūru organizācijas vai vienības, pat ja tās ir privāto tiesību subjekti, kas vai nu ir valsts pārvaldes iestādes pakļautībā vai kontrolē vai kam dalībvalsts ir uzticējusi veikt uzdevumu sabiedrības interesēs, un tām šajā ziņā ir plašākas pilnvaras salīdzinājumā ar tām, kuras izriet no noteikumiem, kas ir piemērojami attiecībās starp privātpersonām, ir jāpielīdzina dalībvalstij un tās pārvaldes struktūrām (spriedums, 2022. gada 22. decembris, *Sambre & Biesme* un *Commune de Farciennes*, C-383/21 un C-384/21, EU:C:2022:1022, 38. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 61 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Dekrētlikuma Nr. 207/2012 1. panta 1. punktā ir noteikts, ka “[rūpnīca *Ilva*] ir valsts stratēģiskas nozīmes rūpnīca”.
- 62 No šī lūguma arī izriet, ka Dekrētlikuma Nr. 61/2013 1. panta 1. punktā ir paredzēta iespēja piemērot “ārkārtas komisāru” režīmu visiem uzņēmumiem, kas atbilst noteiktiem lieluma kritērijiem un kas pārvalda vismaz vienu valsts stratēģiskas nozīmes rūpniecības uzņēmumu, ja “ražošanas darbība ir saistīta ar smagiem un būtiskiem draudiem vides un veselības integritātei sakarā ar integrētās vides atļaujas atkārtotu neievērošanu”. Iesniedzējtiesa piebilst, ka saskaņā ar šī dekrētlikuma 2. panta 1. punktu *Ilva* gadījumā bija izpildīti 1. panta 1. punktā paredzētā izņēmuma režīma nosacījumi.
- 63 Visbeidzot jānorāda, ka iesniedzējtiesā izskatāmajā lietā prasītāji pamatlietā norāda uz virkni īpašo noteikumu, kurus valsts iestādes ir pieņēmušas attiecībā uz *Ilva* un kuri gan to reglamentētajā jomā, gan saistībā ar to *lex specialis* raksturu attiecībā pret Lēģislatīvo dekrētu Nr. 152/2006 jāuzskata par tādiem, kas ietilpst Direktīvas 2010/75 piemērošanas jomā.
- 64 Tātad arī trešais pamats par nepieņemamību, ko izvirzījušas atbildētājas pamatlietā, ir jānoraida.
- 65 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, prejudiciālie jautājumi ir pieņemami.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 66 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīva 2010/75, ievērojot LESD 191. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstīm ir jāparedz attiecīgās iekārtas darbības ietekmes gan uz vidi, gan cilvēku veselību iepriekšējs novērtējums kā šādas iekārtas darbības atļaujas izsniegšanas vai pārskatīšanas procedūru saskaņā ar šo direktīvu neatņemama sastāvdaļa.
- 67 Vispirms jāuzsver, ka Direktīva 2010/75 ir balstīta uz LESD 192. panta 1. punktu, kurš attiecas uz darbībām, kādas Savienībai jāveic vides jomā, lai īstenotu LESD 191. pantā paredzētos mērķus. Pēdējā minētā panta 1. punkta pirmajā un otrajā ievilkumā ir noteikts, ka Savienības politika attiecībā uz vidi palīdz sasniegt mērķus saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti, kā arī aizsargāt cilvēku veselību. Atbilstoši 191. panta 2. punktam Savienības politika attiecībā uz vidi tiecas panākt augsta līmeņa aizsardzību, ievērojot dažādu Savienības reģionu stāvokļa atšķirības.
- 68 No šīm tiesību normām izriet, ka vides kvalitātes aizsardzība un uzlabošana, kā arī cilvēku veselības aizsardzība ir divas cieši saistītas Savienības vides politikas, pie kuras pieder Direktīva 2010/75, sastāvdaļas.
- 69 Kā izriet no šīs direktīvas 1. panta pirmās daļas, tās mērķi ir rūpnieciskas darbības radītā piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole. Saskaņā ar 1. panta otro daļu kopsakarā ar minētās direktīvas 12. apsvērumu, tās mērķis ir arī novērst vai – gadījumos, kad novēršana nav iespējama, – samazināt emisijas gaisā, ūdenī un zemē, kā arī nepieļaut atkritumu rašanos, lai sasniegtu augstu vides aizsardzības līmeni “kopumā”.
- 70 Tādējādi ar Direktīvu 2010/75 paredzētie noteikumi konkretizē Savienības pienākumus vides un cilvēku veselības aizsardzības jomā, kas tostarp izriet no LESD 191. panta 1. un 2. punkta.
- 71 Šajā ziņā jāatgādina, pirmkārt, ka Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 35. pantā ir paredzēts, ka, nosakot un īstenojot visu Savienības politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis. Otrkārt, saskaņā ar Hartas 37. pantu augstam vides aizsardzības līmenim un vides kvalitātes uzlabošanai jābūt integrētai Savienības politikā un jābūt nodrošinātai atbilstoši ilgtspējīgas attīstības principam.
- 72 Ņemot vērā ciešo saikni starp vides un cilvēku veselības aizsardzību, Direktīvas 2010/75 mērķis ir ne tikai atvieglot Hartas 37. panta piemērošanu, kā norādīts šīs direktīvas 45. apsvērumā, bet arī Hartas 35. panta piemērošanu, jo saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības principu augstu cilvēku veselības aizsardzības līmeni nevar sasniegt, nesasniedzot augstu vides aizsardzības līmeni. Tādējādi Direktīva 2010/75 palīdz aizsargāt ikvienas personas tiesības dzīvot vidē, kas var nodrošināt viņa veselības stāvokli un labklājību, kā paredzēts šīs direktīvas 27. apsvērumā.
- 73 Pirmkārt, attiecībā uz Direktīvas 2010/75 normām par atļauju izsniegšanas procedūrām jānorāda, ka šīs direktīvas 4. panta 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts, ka dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka neviena iekārta vai sadedzināšanas iekārta, atkritumu sadedzināšanas iekārta vai līdzsadedzināšanas iekārta netiek ekspluatēta, ja nav saņemta atļauja.
- 74 Direktīvas 2010/75 3. panta 3. punktā definētais jēdziens “iekārta” apzīmē tostarp stacionāru tehnisku vienību, kurā tiek veikta viena vai vairākas šīs direktīvas I pielikumā vai minētās direktīvas VII pielikuma 1. daļā norādītās darbības, kā arī visas citas ar to tieši saistītas darbības

tajā pašā teritorijā, kurām ir tehniska saistība ar šajos pielikumos uzskaitītajām darbībām un kurām var būt ietekme uz emisijām un piesārņojumu. I pielikums tostarp attiecas uz metālu ražošanas un pārstrādes darbībām.

- 75 No tā izriet, ka saskaņā ar Direktīvas 2010/75 4. pantu kopsakarā ar šīs direktīvas 3. panta 3. punktu, metālu ražošanas un pārstrādes darbības, kas sasniedz minētajā I pielikumā norādītos jaudas sliekšņus, ir to darbību skaitā, kurām jāsaņem atļauja.
- 76 Tātad tāda rūpnīca kā rūpnīca *Ilva*, par kuru ir skaidrs, ka tā jāuzskata par iekārtu Direktīvas 2010/75 3. panta 3. punkta izpratnē, un kura sasniedz šos jaudas sliekšņus, nevar tikt ekspluatēta bez šādas atļaujas.
- 77 Saskaņā ar Direktīvas 2010/75 5. panta 1. punktu kompetentās iestādes atļaujas izsniegšana ir pakārtota šajā direktīvā paredzēto prasību ievērošanai.
- 78 Atbilstoši Direktīvas 2010/75 10. pantam tāda iekārta kā pamatlietā aplūkotā ietilpst šīs direktīvas II nodaļas, kurā ietverts tās 11.–27. pants, kuros paredzētas šāda veida iekārtām piemērojamās prasības, piemērošanas jomā.
- 79 Saskaņā ar Direktīvas 2010/75 12. panta 1. punkta i) apakšpunktu dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai atļaujas pieteikumos iekļautu to pasākumu aprakstu, kas paredzēti, lai ievērotu šīs direktīvas 11. pantā noteiktos operatora pamatpienākumu pamatprincipus.
- 80 Atbilstoši minētās direktīvas 11. panta a) punktam iekārtas operatoram jāveic visi atbilstīgie aizsargpasākumi pret “piesārņojumu”.
- 81 Direktīvas 2010/75 11. panta b) punktā paredzēts, ka dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai iekārtas ekspluatācijā piemērotu LPTP. Šajā ziņā jānorāda, ka šīs direktīvas 3. panta 10. punktā jēdziens “[LPTP]” ir definēts kā efektīvākais un pilnīgākais darbību un ekspluatācijas metožu izstrādes posms, kurā tiek parādīta konkrēto tehnisko paņēmieni faktiskā piemērotība tam, lai noteiktu pamatus emisiju robežvērtībām un citus atļaujas nosacījumus, kas paredzēti, lai novērstu un – gadījumos, kad novēršana nav iespējama, – samazinātu emisijas un ietekmi uz vidi “kopumā”.
- 82 Saskaņā ar Direktīvas 2010/75 11. panta c) punktu iekārtas operatoram jānodrošina, ka netiek radīts būtisks “piesārņojums”.
- 83 Direktīvas 2010/75 12. panta 1. punkta f) apakšpunktā paredzēts, ka atļaujas pieteikumā jāietver apraksts par elementiem, kas attiecas uz iekārtas paredzamo emisiju veidu un daudzumu katrā dabas vides daļā, kā arī jānosaka emisiju būtiskā ietekme uz vidi. Savukārt šīs direktīvas 12. panta 1. punkta j) apakšpunktā ir noteikts, ka pieteikumā atļaujas saņemšanai jāietver to pasākumu apraksts, kas paredzēti emisiju monitoringam “vidē”.
- 84 Šajā ziņā Direktīvas 2010/75 14. panta, kas attiecas uz atļaujas izsniegšanas nosacījumiem, 1. punkta a) apakšpunktā ir atsauce uz piesārņojošo vielu emisiju robežvērtībām, kuras norādītas šīs direktīvas II pielikumā, un citām piesārņojošām vielām, kas varētu tikt emitētas no konkrētās iekārtas ievērojamā daudzumā, ņemot vērā to raksturu un “piesārņojuma” pārneses iespēju no vienas dabas vides daļas citā.

- 85 Otrkārt, attiecībā uz atļaujas pārskatīšanu Direktīvas 2010/75 21. panta 5. punkta a) apakšpunktā tostarp ir noteikts, ka šos nosacījumus pārskata, ja attiecīgās iekārtas radītais “piesārņojums” ir tāds, ka jāpārskata šīs iekārtas darbības atļaujā norādītās emisiju robežvērtības vai jāiekļauj jaunas emisiju robežvērtības.
- 86 Kā apgalvo Eiropas Komisija, attiecīgās atļaujas pārskatīšanas periodiskums ir jāpielāgo iekārtas apjomam un raksturam. No Direktīvas 2010/75 2. apsvēruma izriet, ka it īpaši jāņem vērā tās teritorijas vietējās īpatnības, kur notiek rūpnieciskā darbība. Tā tas it īpaši ir gadījumā, ja pēdējā minētā atrodas mājokļu tuvumā.
- 87 Jākonstatē, ka visos noteikumos, kas attiecas uz atļaujas izsniegšanas vai pārskatīšanas procedūrām un kas minēti šī sprieduma 80., 82., 84. un 85. punktā, ir atsauce uz jēdzienu “piesārņojums”.
- 88 Direktīvas 2010/75 3. panta 2. punktā šis jēdziens ir definēts tā, ka tas tostarp attiecas uz tādu vielu izplūdi gaisā, ūdenī vai augsnē, kuras var radīt kaitējumu gan cilvēku veselībai, gan vides kvalitātei (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 9. marts, *Sdruzhenie “Za Zemyata – dostap do pravosadie”* u.c., C-375/21, EU:C:2023:173, 48. punkts).
- 89 No tā izriet, ka, lai piemērotu Direktīvu 2010/75, minētais jēdziens ietver kaitējumu, kas nodarīts vai var tikt nodarīts gan videi, gan cilvēku veselībai.
- 90 Šāda plaša definīcija apstiprina šī sprieduma 67.–72. punktā uzsvērto ciešo saikni, kas it īpaši šīs direktīvas kontekstā pastāv starp vides kvalitātes un cilvēku veselības aizsardzību.
- 91 Šādu Direktīvas 2010/75 interpretāciju apstiprina tās 8. panta 2. punkta otrā daļa, kurā paredzēts, ka tad, ja neatbilstība atļaujas nosacījumiem rada “tūlītējas briesmas cilvēku veselībai” vai var radīt tūlītēju nopietnu kaitējumu videi, attiecīgās iekārtas darbība tiek apturēta līdz tiek atjaunota atbilstība.
- 92 To apstiprina arī šīs direktīvas 23. panta 4. punkta ceturtās daļas a) apakšpunkts, kurā attiecībā uz vides inspekcijām ir skaidri noteikts, ka sistemātiskam vides risku novērtējumam tostarp jābalstās uz attiecīgo iekārtu potenciālo un faktisko ietekmi uz cilvēku veselību un vidi.
- 93 Iepriekš izklāstītā analīze turklāt saskan ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas analīzi, kura, runājot tieši par piesārņojumu, kas saistīts ar rūpnīcas *Ilva* ekspluatāciju, lai konstatētu 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. panta pārkāpumu, ir pamatojusies uz zinātniskiem pētījumiem, kuros ir konstatēta šīs rūpnīcas emisiju piesārņojošā ietekme gan uz vidi, gan uz cilvēku veselību (ECT spriedums, 2019. gada 24. janvāris, *Cordella* u.c. pret Itāliju, CE:ECHR:2019:0124JUD005441413, 163. un 172. punkts).
- 94 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka pretēji Itālijas valdības apgalvotajam Direktīvas 2010/75 piemērošanas jomā ietilpstošas iekārtas operatoram atļaujas pieteikumā tostarp jāsniedz atbilstoša informācija par emisijām no tā iekārtas un turklāt visā šīs iekārtas ekspluatācijas laikā jānodrošina savu šajā direktīvā paredzēto pamatpienākumu, kā arī šajā ziņā paredzēto pasākumu ievērošana, pastāvīgi izvērtējot minētās iekārtas darbību ietekmi gan uz vidi, gan uz cilvēku veselību.
- 95 Tāpat dalībvalstīm un to kompetentajām iestādēm jāparedz, ka šāds novērtējums ir atļaujas piešķiršanas un pārskatīšanas procedūru neatņemama sastāvdaļa.

- 96 Pamatlietā iesniedzējtiesa norāda, ka atbilstošajās valsts tiesību normās ir paredzēts attiecīgo rūpniecisko darbību ietekmes uz cilvēku veselību *a posteriori* novērtējums, ar ko tikai eventuāli tiek saistīta vides atļaujas pārskatīšana.
- 97 Tā it īpaši uzsver, ka saskaņā ar Dekrētlikuma Nr. 207/2012 1.*bis* panta 1. punktu visās teritorijās, kurās atrodas tādas valsts stratēģiskas nozīmes rūpnīcas kā rūpnīca *Ilva*, teritoriāli kompetentās veselības aizsardzības iestādes “kopīgi sagatavo un vismaz reizi gadā atjaunina kaitējuma veselībai novērtējuma ziņojumu, arī pamatojoties uz reģionālo vēža reģistru un nozīmīgāko vides rakstura slimību epidemioloģiskajām kartēm”.
- 98 Iesniedzējtiesa tomēr precizē, ka saskaņā ar īpašajiem noteikumiem, kas piemērojami *Ilva*, nav paredzēts, ka šis veselībai nodarītā kaitējuma novērtējums būtu priekšnoteikums integrētas vides atļaujas izsniegšanai vai ka tas būtu šīs atļaujas izsniegšanas vai pārskatīšanas procedūru neatņemama sastāvdaļa.
- 99 Tātad Dekrētlikuma Nr. 207/2012 1.*bis* panta 1. punktā paredzētais veselībai nodarītā kaitējuma novērtējums pats par sevi nevarot grozīt integrēto vides atļauju, bet vienīgi var būt pamats iespējamam lūgumam pārskatīt šo atļauju. Iesniedzējtiesa uzskata, ka veselības aizsardzības iestāžu iegūto datu izpētes rezultāti tiek klasificēti trijos progresīvos novērtējuma līmeņos atkarībā no konstatēto problēmu nopietnības. Tomēr tikai trešais līmenis pilnvaro kompetento iestādi lūgt pārskatīt šādu atļauju.
- 100 Tādējādi šī tiesa norāda, ka *Ilva* piemērojamajos īpašajos noteikumos nav paredzēts, ka tad, ja šādā novērtējumā atklājas rezultāti, kas liecina par nepieļaujamu piesārņojošu emisiju iedarbībai pakļauta liela iedzīvotāju skaita veselības apdraudējumu, integrētā vides atļauja obligāti un ātri būtu jāpārskata.
- 101 Attiecībā uz rūpnīcu *Ilva* iesniedzējtiesa piebilst, ka veselībai nodarītā kaitējuma novērtējuma ziņojumi, ko attiecībā uz rūpnīcu *Ilva* sagatavojušas kompetentās iestādes, apliecina, ka pastāv nepieņemams risks iedzīvotājiem, kurš saistīts ar noteiktu piesārņojošo vielu emisijām no šīs rūpnīcas. Šo piesārņojošo vielu ietekme uz vidi un cilvēku veselību tomēr neesot tikusi novērtēta 2011. un 2012. gada integrētajās vides atļaujās. Šo ziņojumu dēļ Taranto mērs lūdza Vides un teritorijas un jūras aizsardzības ministrijai 2019. gada maijā sākt 2017. gada atļaujas pārskatīšanas procedūru un to panāca. Šī procedūra vēl joprojām nav pabeigta, un rūpnīca *Ilva* turpina savu darbību.
- 102 Itālijas valdība šajā ziņā uzskata, ka Direktīvā 2010/75 nav atsauces uz veselībai nodarītā kaitējuma novērtējumu vai citu līdzīgu ietekmes uz veselību novērtējumu kā elementiem, no kuriem būtu atkarīga tajā paredzēto atļauju piešķiršana.
- 103 Šī valdība un *Ilva* arī norāda, ka šāda kaitējuma *ex ante* novērtējums un iepriekšēja kontrole nav saderīga ar rūpnieciskās darbības un to atļauju dinamisko raksturu. Turklāt šāda metodoloģija negarantējot savlaicīgu cilvēka veselības apdraudējumu izbeigšanu.
- 104 Tomēr no šī sprieduma 67.–95. punkta izriet, ka iekārtas darbības ietekmes uz cilvēku veselību novērtējumam, kāds paredzēts Dekrētlikuma Nr. 207/2012 1.*bis* panta 1. punktā, jābūt šīs iekārtas darbības atļaujas piešķiršanas un pārskatīšanas procedūru neatņemamai sastāvdaļai un tam jābūt šīs atļaujas izsniegšanas vai pārskatīšanas iepriekšējam nosacījumam. It īpaši iestādei, kuras kompetencē ir izsniegt vai pārskatīt minēto atļauju, efektīvi un laikus jāņem vērā šis novērtējums. Tas nevar būt atkarīgs no tā, ka veselības aizsardzības iestādes var rīkoties tikai

visnopietnākajās problemātiskajās situācijās. Ja no šāda novērtējuma izriet, kā to norāda iesniedzējtiesa, rezultāti, kas liecina par nepieļaujamu piesārņojošām emisijām pakļautā lielā iedzīvotāju skaita veselības apdraudējumu, attiecīgā atļauja īsā termiņā ir jāpārskata.

105 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka Direktīva 2010/75, ievērojot LESD 191. pantu, kā arī Hartas 35. un 37. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstīm jāparedz – attiecīgās iekārtas darbības ietekmes uz vidi un uz cilvēku veselību iepriekšējam novērtējumam ir jābūt šādas iekārtas darbības atļaujas izsniegšanas un pārskatīšanas procedūras atbilstoši šai direktīvai neatņemamai sastāvdaļai.

Par otro jautājumu

106 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīva 2010/75 jāinterpretē tādējādi, ka, lai saskaņā ar šo direktīvu izsniegtu vai pārskatītu iekārtas darbības atļauju, kompetentajai iestādei papildus piesārņojošām vielām, kas ir paredzamas attiecīgās rūpnieciskās darbības rakstura un veida dēļ, jāņem vērā visas tās vielas, kuras ir zinātniski par kaitīgām atzītu emisiju objekts un kuras rodas attiecīgās iekārtas darbības rezultātā, tostarp tās, kuras rodas šīs darbības rezultātā un nav novērtētas šīs iekārtas sākotnējās atļaujas izsniegšanas procedūrā.

107 Kā norādīts šī sprieduma 101. punktā, šī tiesa atsaucas uz ziņojumiem, kas apliecina, ka pastāv nepieņemams risks iedzīvotājiem, kurš – kā pierādīts – ir saistīts ar noteiktu piesārņojošo vielu emisijām no rūpnīcas *Ilva*, proti, vara, dzīvsudraba un naftalīna smalkās daļiņas PM_{2,5} un PM₁₀ no difūziem avotiem. Šo piesārņojošo vielu ietekme uz vidi un cilvēku veselību tomēr neesot tikusi novērtēta 2011. un 2012. gada integrētajās vides atļaujās.

108 Turklāt no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka īpašie noteikumi, kas piemērojami *Ilva*, ļauj izsniegt šai iekārtai integrēto vides atļauju un to pārskatīt, neņemot vērā ne šī sprieduma 41. punktā minētajā “papildu daļā” norādītos piesārņotājus, tostarp smalkās daļiņas PM_{2,5} un PM₁₀, ne arī to kaitīgo ietekmi uz Taranto populāciju, it īpaši Tamburi rajonā.

109 Pirmkārt, attiecībā uz atļaujas pieteikumu un piešķiršanas procedūru Direktīvas 2010/75 12. panta 1. punkta f) apakšpunktā paredzēts, ka šādā pieteikumā jāietver apraksts par iekārtas paredzamo emisiju veidu un daudzumu katrā dabas vides daļā, kā arī jānosaka emisiju būtiskā ietekme uz vidi.

110 Turklāt no šīs direktīvas 14. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējuma izriet, ka atļaujā jāparedz emisiju robežvērtības ne tikai tām piesārņojošām vielām, kas norādītas minētās direktīvas II pielikumā, bet arī citām piesārņojošām vielām, kuras “var emitēt” attiecīgā iekārta.

111 Protams, kā izklāstīts Direktīvas 2010/75 15. apsvērumā, kompetentajām valsts iestādēm ir rīcības brīvība novērtēšanā, kas tām jāveic, lai noteiktu tās piesārņojošās vielas, kurām, izsniedzot iekārtas darbības atļauju, jāpiemēro emisiju robežvērtības.

112 No minētā izriet, ka šīs direktīvas 14. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka šo iestāžu izdotajā atļaujā papildus minētās direktīvas II pielikumā uzskaitītajām piesārņojošām vielām nosaka emisijas robežvērtības “citām” piesārņojošām vielām, kuras varētu tikt emitētas “ievērojamā daudzumā, ņemot vērā to raksturu un piesārņojuma pārneses iespējas no vienas dabas vides daļas citā”.

- 113 Jākonstatē, ka šī frāze atspoguļo Savienības likumdevēja gribu, saskaņā ar kuru atbilstoši prevencijas principam, uz kuru ir balstīta Direktīva 2010/75, piesārņojošo vielu, kuru emisija var tikt atļauta, daudzuma noteikšanai jābūt saistītai ar attiecīgo vielu kaitīguma pakāpi.
- 114 No tā izriet, ka tikai tādas piesārņojošas vielas, kam ir nenozīmīga ietekme uz cilvēku veselību un vidi, var tikt izslēgtas no to vielu kategorijas, kurām iekārtas darbības atļaujā jābūt noteiktām emisijas robežvērtībām.
- 115 Tātad iekārtas operatoram ir pienākums šīs iekārtas darbības atļaujas pieteikumā sniegt informāciju par to emisiju raksturu, daudzumu un iespējamo negatīvo ietekmi, kuras var radīt minētā iekārta, lai kompetentās iestādes varētu noteikt robežvērtības attiecībā uz šīm emisijām, izņemot tās, kuras to rakstura vai daudzuma dēļ nevar radīt risku videi vai cilvēku veselībai.
- 116 Otrkārt, attiecībā uz atļaujas pārskatīšanas procedūru Direktīvas 2010/75 21. panta 5. punkta a) apakšpunktā ir prasīts, lai atļaujas nosacījumi tiktu pārskatīti, ja iekārtas radītais piesārņojums ir tāds, ka jāpārskata šīs iekārtas darbības atļaujā norādītās emisijas robežvērtības “vai jāiekļauj jaunas emisijas robežvērtības”.
- 117 Tādēļ jāuzskata, ka pretēji tam, ko apgalvo *Ilva* un Itālijas valdība, atļaujas pārskatīšanas procedūrā nevar aprobežoties ar robežvērtību noteikšanu tikai tām piesārņojošām vielām, kuru emisija bija paredzama un tika ņemta vērā sākotnējās atļaujas izsniegšanas procedūrā, neņemot vērā arī emisijas, ko attiecīgā iekārta faktiski radījusi tās ekspluatācijas laikā un kas attiecas uz citām piesārņojošām vielām.
- 118 Kā ģenerālvokāte norādījusi secinājumā 133. punktā, tāpēc no attiecīgās iekārtas ekspluatācijas gūtā pieredze ir jāņem vērā kā atbilstošo zinātnisko datu par piesārņojumu un tādējādi par faktiski konstatētajām emisijām sastāvdaļa.
- 119 Jāpiebilst, ka it īpaši Direktīvā 2010/75 paredzētajās iekārtas darbības atļaujas pārskatīšanas procedūrās katrā ziņā jāveic vispārējs novērtējums, ņemot vērā visus piesārņojošo vielu avotus un to kumulatīvo ietekmi, lai nodrošinātu, ka to emisiju summa neizraisīs Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/50/EK (2008. gada 21. maijs) par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai (OV 2008, L 152, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2015. gada 28. augusta Direktīvu (ES) 2015/1480 (OV 2015, L 226, 4. lpp.), definēto gaisa kvalitātes robežvērtību pārsniegšanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 9. marts, *Sdruzhenie “Za Zemyata – dostap do pravosadie”* u.c., C-375/21, EU:C:2023:173, 54. punkts).
- 120 Pamatlietā un it īpaši attiecībā uz daļiņām PM10 un PM2,5, saistībā ar kurām iesniedzējtiesa uzsver, ka, 2011. gadā izsniedzot rūpnīcai *Ilva* integrēto vides atļauju, tās nav tikušas ņemtas vērā, lai noteiktu emisijas robežvērtības, jānorāda, ka Direktīvā 2008/50, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2015/1480, noteiktās robežvērtības jāuzskata par “vides kvalitātes standartiem” Direktīvas 2010/75 3. panta 6. punkta un 18. panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 9. marts, *Sdruzhenie “Za Zemyata – dostap do pravosadie”* u.c., C-375/21, EU:C:2023:173, 59. punkts).
- 121 Tādēļ, kā ģenerālvokāte norādījusi secinājumā 129. punktā, ja šo standartu ievērošana prasa, lai attiecīgajai iekārtai tiktu noteiktas stingrākas emisiju robežvērtības, tās jānosaka atbilstoši 18. pantam, saskaņā ar kuru tātad atļaujā ir jāiekļauj papildu pasākumi, neskarot citus pasākumus, kas var tikt veikti, lai ievērotu vides kvalitātes normas.

122 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz otro jautājumu jāatbild, ka Direktīva 2010/75 jāinterpretē tādējādi, ka, lai piešķirtu vai pārskatītu iekārtas darbības atļauju atbilstoši šai direktīvai, kompetentajai iestādei papildus piesārņojošām vielām, kas ir paredzamas attiecīgās rūpnieciskās darbības rakstura un veida dēļ, jāņem vērā visas tās vielas, kuras ir zinātniski par kaitīgām atzītu emisiju objekts un kuras attiecīgā iekārta var emitēt, tostarp tās, kuras rodas šīs darbības rezultātā un nav novērtētas šīs iekārtas sākotnējās atļaujas izsniegšanas procedūrā.

Par trešo jautājumu

123 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīva 2010/75 jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru termiņš, kas piešķirts iekārtas operatoram, lai izpildītu vides un cilvēku veselības aizsardzības pasākumus, kuri paredzēti šīs iekārtas darbības atļaujā, atkārtoti tiek pagarināts, lai gan ir pierādīti smagi un būtiski draudi vides un cilvēku veselības integritātei.

124 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka *Ilva* piemērojamās īpašās normas ļāva piešķirt rūpnīcai *Ilva* daudzus pagarinājumus, kas ne vienmēr bija saistīti ar šīs rūpnīcas darbības nosacījumu pārskatīšanu un faktiski atjaunināšanu. Tomēr termiņu, kas paredzēti, lai īstenotu pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt 2011. gada integrētās vides atļaujas ievērošanu, atlikšana esot notikusi, pirmkārt, attiecībā uz rūpniecisko darbību, kuru likumdevējs pats uzskatījis par tādu, kas rada nopietnu risku cilvēku veselībai un videi, kā arī, otrkārt, lai veiktu darbus, kas paredzēti, lai to teorētiski padarītu drošu minētās rūpnīcas tuvumā dzīvojošo personu veselībai. Tomēr, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un kā to tiesas sēdē Tiesā apstiprināja *Ilva* un Itālijas valdība, šī mērķa sasniegšanai paredzēto pasākumu pieņemšana un īstenošana ir vairākkārt atlikta.

125 Vispirms jānorāda, ka, runājot par esošu iekārtu Direktīvas 96/61 2. panta 4. punkta izpratnē pamatlietā, uz attiecīgo atļauju vispirms attiecās šīs direktīvas un pēc tam Direktīvas 2008/1 noteikumi. Saskaņā ar šīs pēdējās minētās direktīvas 5. panta 1. punktu termiņš esošo iekārtu atbilstības panākšanai bija 2007. gada 30. oktobris (spriedums, 2011. gada 31. marts, Komisija/Itālija, C-50/10, EU:C:2011:200, 29. punkts un tajā minētā judikatūra). Tomēr, kā izriet no Tiesas rīcībā esošās informācijas, šis datums netika ievērots attiecībā uz rūpnīcu *Ilva*, kuras darbībai vides atļauja tika izsniegta tikai 2011. gada 4. augustā.

126 Pēc šī precizējuma jākonstatē, ka attiecībā uz Direktīvu 2010/75 atbilstoši šīs direktīvas 82. panta 1. punktam tādām iekārtām kā rūpnīca *Ilva* dalībvalstīm no 2014. gada 7. janvāra bija jāpiemēro tiesību normas, kas pieņemtas, lai transponētu minēto direktīvu valsts tiesību sistēmā, izņemot tās normas, kurām nav nozīmes pamatlietā. Direktīvas 2010/75 21. panta 3. punktā ir noteikts četru gadu termiņš no dienas – šajā gadījumā tas ir 2016. gada 28. februāris –, kad publicēti lēmumi par LPTP secinājumiem, kas pieņemti saskaņā ar šīs direktīvas 13. panta 5. punktu attiecībā uz iekārtas galveno darbību, lai pielāgotu atļaujas nosacījumus jauniem paņēmieniem.

127 Jāpiebilst, ka saskaņā ar Direktīvas 2010/75 8. panta 1. punktu un 2. punkta a) un b) apakšpunktu gadījumā, ja tiek pārkāpti iekārtas darbības atļaujas nosacījumi, dalībvalstīm jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nekavējoties nodrošinātu šo nosacījumu ievērošanu. It īpaši attiecīgās iekārtas operatoram nekavējoties jāveic vajadzīgie pasākumi, lai iespējami īsā laikā atjaunotu tā iekārtas atbilstību minētajiem nosacījumiem.

128 Turklāt, kā jau atgādināts šī sprieduma 91. punktā, ja šādu nosacījumu pārkāpums rada tiešus draudus cilvēku veselībai vai var radīt tūlītēju būtisku kaitīgu ietekmi uz vidi, Direktīvas 2010/75 8. panta 2. punkta otrajā daļā ir prasīts, lai šīs iekārtas darbība tiktu apturēta.

- 129 Itālijas valdība tiesas sēdē Tiesā norādīja, ka 2011. gada integrētajā vides atļaujā paredzēto prasību ievērošana būtu izraisījusi uzņēmuma darbības pārtraukšanu uz vairākiem gadiem. Šī iekārta esot nozīmīgs nodarbinātības avots attiecīgajam reģionam. Tādēļ īpašo noteikumu, kas piemērojami *Ilva*, pieņemšana esot balstīta uz esošo interešu, proti, vides aizsardzības un nodarbinātības, līdzsvarošanu.
- 130 Šajā ziņā tomēr jāuzsver, ka saskaņā ar Direktīvas 2010/75 43. apsvērumu Savienības likumdevējs paredzējis, ka dažas jaunas no šīs direktīvas izrietošās prasības ir piemērojamas esošajām iekārtām, piemēram, rūpnīcai *Ilva*, pēc noteikta laikposma, skaitot no minētās direktīvas piemērošanas dienas, “lai dotu pietiekami daudz laika” šīm esošajām iekārtām tehniski pielāgoties šīm jaunajām prasībām.
- 131 Šādos apstākļos iesniedzējtiesai jāizvērtē, vai attiecībā uz rūpnīcu *Ilva* pieņemto īpašo noteikumu sekas bija tādas, ka pēc šī pārejas perioda, kā arī pēc Direktīvas 2010/75 21. panta 3. punktā paredzētā termiņa beigām pārmērīgi tiek atlikta to pasākumu īstenošana, kas vajadzīgi, lai izpildītu 2011. gada integrētās vides atļaujas prasības, ņemot vērā pierādītā kaitējuma videi un cilvēku veselībai smaguma pakāpi.
- 132 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo jautājumu jāatbild, ka Direktīva 2010/75 jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru termiņš, kas piešķirts iekārtas operatoram, lai izpildītu vides un cilvēku veselības aizsardzības pasākumus, kuri paredzēti šīs iekārtas darbības atļaujā, atkārtoti tiek pagarināts, lai gan ir pierādīti smagi un būtiski draudi vides un cilvēku veselības integritātei. Ja attiecīgās iekārtas darbība rada šādus draudus, šīs direktīvas 8. panta 2. punkta otrajā daļā katrā ziņā ir prasīts, lai šīs iekārtas darbība tiktu apturēta.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 133 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole), ievērojot LESD 191. pantu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 35. un 37. pantu,**

jāinterpretē tādējādi, ka

dalībvalstīm jāparedz – attiecīgās iekārtas darbības ietekmes uz vidi un uz cilvēku veselību iepriekšējam novērtējumam ir jābūt šādas iekārtas darbības atļaujas izsniegšanas un pārskatīšanas procedūras atbilstoši šai direktīvai neatņemamai sastāvdaļai.

- 2) Direktīva 2010/75 jāinterpretē tādējādi, ka,**

lai piešķirtu vai pārskatītu iekārtas darbības atļauju atbilstoši šai direktīvai, kompetentajai iestādei papildus piesārņojošām vielām, kas ir paredzamas attiecīgās rūpnieciskās darbības rakstura un veida dēļ, jāņem vērā visas tās vielas, kuras ir

zinātniski par kaitīgām atzītu emisiju objekts un kuras attiecīgā iekārta var emitēt, tostarp tās, kuras rodas šīs darbības rezultātā un nav novērtētas šīs iekārtas sākotnējās atļaujas izsniegšanas procedūrā.

3) Direktīva 2010/75 jāinterpretē tādējādi, ka

tā nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru termiņš, kas piešķirts iekārtas operatoram, lai izpildītu vides un cilvēku veselības aizsardzības pasākumus, kuri paredzēti šīs iekārtas darbības atļaujā, atkārtoti tiek pagarināts, lai gan ir pierādīti smagi un būtiski draudi vides un cilvēku veselības integritātei. Ja attiecīgās iekārtas darbība rada šādus draudus, šīs direktīvas 8. panta 2. punkta otrajā daļā katrā ziņā ir prasīts, lai šīs iekārtas darbība tiktu apturēta.

[Paraksti]